

Zondag Laetare

27 maart 2022

Thuiskomen en feestvieren

Dorpskerk - Blaricum

Voorganger: ds. Jurjen Zeilstra

Inleiding

Kunnen wij dat nog? Thuiskomen en feestvieren. Jezus nodigt mensen uit hun ambities en hun teleurstellingen in het leven los te laten, te relativieren en te vertrouwen dat hun leven goed kan zijn, al is het onvolmaakt, in de ogen van God en in de ogen van henzelf. Zijn gelijkenis van de verloren zoon had beter *De gelijkenis van de verloren zonen* kunnen heten, of nog beter: *De gelijkenis van de hoopvolle vader*. De naam van deze Zondag Laetare is ontleend aan Jesaja 66,10: 'Laat allen die Jeruzalem liefhebben zich met haar verheugen en juichen om haar, laat allen die om haar treuren nu samen met haar jubelen.'

Schriftlezing Oude Testament: 2 Kronieken 36, 11-23

Schriftlezing Brieven: 2 Korintiërs 5, 14-21

Schriftlezing Evangelie: Lucas 15, 11-32

Preek

Gemeente van Christus,

wij hebben vandaag, op deze zondag met de naam ‘Verheugt U’, de meest bekende en meest geliefde gelijkenis van Jezus gehoord. Deze parabel wordt voorafgegaan door twee andere gelijkenissen van verliezen en vinden: Het verloren schaap en De verloren penning. Misschien wel daarom is dit het verhaal geworden van: De verloren zoon. Maar dat klopt niet. Dan zou het op z’n minst: De gelijkenis van de twee verloren zonen, moeten zijn. Beter nog zou het, denk ik, zijn om te spreken van: De gelijkenis van de hoopvolle vader. De beide andere gelijkenissen zouden dan gaan heten: De gelijkenis van de hoopvolle huisvrouw en De gelijkenis van de hoopvolle herder.¹

Immers niet de baldadige, maar berouwvolle jongere zoon, noch de ijverige, maar rancuneuze oudere zoon, staat centraal.² In het midden van het verhaal staat de vader vol verwachting uit te zien. Ieder hoort zo’n gelijkenis met eigen oren en eigen ervaringen in het hart. Maar wat mij raakt, is niet de bekering van de jongste zoon en ook niet de weigering om naar binnen te gaan van de oudste zoon. Wat mij persoonlijk raakt is het verlangen van de vader, zowel de ene als de andere zoon in zijn armen te sluiten, en samen feest te vieren en blij te zijn met elkaar.

Wat de vader in de gelijkenis voorbij lijkt te zijn is het harde oordeel. Hij heeft er geen behoefte aan de fouten aan te wijzen. Hij blijkt, als het erop aankomt, helemaal niet te denken vanuit de door zijn kinderen veronderstelde normen. Zij zijn het zelf, die het zichzelf zo moeilijk maken. Maar deze vader kent zijn kinderen. Hij beseft dat de weg van de een er een zal zijn van exploreren, vallen en opstaan, terwijl de ander thuis op de boerderij zal blijven, en weet wat noeste arbeid is, maar nog moet leren hoe je het leven viert met een feest waarbij iedereen mee mag doen. Beide broers hebben eerst zichzelf te vinden, voordat zij werkelijk thuis kunnen komen om feest te vieren. Dat raakt mij, want dit feest, dit vieren waar het over gaat, dat is zoveel meer dan een beetje ‘een feestje gooien’ met wat muziek en gedans, een beetje kalfsvlees en een flesje goedkope wijn. Dit vieren is elkaar aanvaarden, zo verschillend als wij zijn, aan één tafel, bij één brood, in de naam van één God.

Denk aan uw barmhartigheid, Heer,
aan uw liefde door de eeuwen heen.
Denk niet aan de zonden uit mijn jeugd,
maar denk met liefde aan mij, Heer,
omwille van uw goedheid.³

En op een andere plaats in het Psalmenboek lezen we:

Zover als het oosten is van het westen,
zo ver heeft hij onze zonden van ons verwijderd.⁴

¹ Vgl. Bovon, F., *Evangelisch Katholischer Kommentar zum Neuen Testament*, III/3, *Das Evangelium nach Lukas (Lk 15,1-19,27)*, Neukirchen/Vluyn 2001, 65-66. Bovon haalt in dit verband de Franse dichter Charles Péguy (1911) aan, die de drie gelijkenissen uit Lucas 15 beschrijft vanuit het perspectief van de hoop.

² Er zijn allerlei uitleggingen geweest bij de jongste en de oudste zoon: Christendom-Jodendom; christenen uit de heidenen-christenen uit de Joden; afvallige christenen-rechtzinnige christenen, enz.

³ Psalm 25, 6-7.

⁴ Psalm 103,12.

Je kunt je eindeloos tegen Gods geboden afzetten en figuurlijk gesproken alles doen wat God verbiedt, gedreven door een onstuitbare drang naar het onbekende. Je kunt je leven lang je houden aan iedere tittel en jota, maar zonder de vreugde van de wet, de *sjimchat thora*, met je vezels te kennen. In beide gevallen beroof je jezelf van het thuiskomen om feest te vieren. In beide gevallen komen wij niet tot onze bestemming.

Ooit, de kerk was nog maar heel klein, het was in de tweede eeuw, hebben mensen een sterke aantrekkingskracht ervaren, toen christenen uit de heidenen en christenen uit de Joden, zo verschillend als zij waren, elkaar ontmoetten rondom de boodschap van Jezus.⁵ Dat is waarvan de apostel Paulus getuigt, als hij zegt: ‘Wat ons drijft is de liefde van Christus.’⁶ In die gemene deler konden mensen van totaal verschillende culturele achtergronden, rangen en standen elkaar vinden. Niet langer waren ‘de maatstaven van de wereld’ doorslaggevend. Kwetsbare mensen hebben zich waarachtig een nieuwe schepping gevoeld. Op geheimnisvolle wijze toonde God in Christus dat hij de wereld haar overtredingen niet wilde aanrekenen. Er was werkelijk voor velen een nieuw begin. Konden we die vreugde maar weer op het spoor komen en participeren in het feest! Of kan dat wel? En lijkt het soms maar zo, dat wij niet anders meer kunnen dan afstandelijk en betweterig reageren, zoals de oudste zoon en kniezend buiten staan te mopperen dat wij nooit eens een geitenbokje hebben gekregen.

De gelijkenis van de hoopvolle vader heeft een open einde. Zou het echt een feest geworden zijn, waarin iedereen mee kon doen? In het derde deel van de Jesajaprofeteïën, dat is het deel dat gaat over de terugkeer van de ballingen naar Jeruzalem lezen we: ‘Laat allen die Jeruzalem liefhebben zich met haar verheugen en juichen om haar, laat allen die om haar treuren nu samen met haar jubelen.’⁷ Daar komt de naam van deze vierde zondag in de Veertigdagentijd vandaan.

Er komt een keer in hun lot. De ballingen keren terug naar huis. Er komt een einde aan hun treuren, zoals we dat horen in de psalmen:

Aan de rivieren van Babel,
daar zaten wij treurend
en dachten aan Sion.
Aan de wilgen op de oever
hingen wij onze lieren.⁸

Grote rijken komen op en gaan weer onder. Toen de Perzen aan de macht kwamen en Babel zelf door hen werd ingenomen, aan het eind van de 6^e eeuw v.Chr., lieten zij de Joden gaan. Sterker nog, de Joden kregen de opdracht niet alleen om terug te keren, maar om de muren van Jeruzalem muren te herbouwen en de tempel met zijn rituelen in ere te herstellen, de oude teksten te verzamelen, voortaan met hun eigen wetten te leven, en God op hun eigen wijze te aanbidden en het leven in zijn naam te vieren als de kern van hun volksbestaan.⁹ Dit hebben zij als een wonder beleefd. Maar het is echt gebeurde geschiedenis. Zo is het Jodendom, zo is de bijbel ontstaan. Hier ligt de kiem voor het geestelijk verstaan van Gods beloftes als

⁵ Vgl. Esler, Ph.F., *The Early Christian World*, I, New York 2000, 308.

⁶ 2 Korintiërs 5,14a.

⁷ Jesaja 66,10.

⁸ Psalm 137: 1-2.

⁹ Dit wordt verteld in de boeken Ezra-Nehemia. De Perzen hadden een heel andere organisatie van hun rijk dan de Babyloniërs. Zoals de Nederlanders in Indië lokale regenten met *adat* lieten besturen volgens eigen regels onder de oppersoevereiniteit van de grote mogendheid. Dit wordt verteld in de boeken Ezra-Nehemia.

bronnen van heil. Was dit thuiskomen niet gebeurd dan was er nooit een inclusieve universele sublimatie van dit Godsgeloof op gang gekomen. Hier wortelt de prediking van Jezus, die gericht is op de geest en het behoud van mensen, niet op de letter van de wet en de veroordeling van menselijke fouten.

Eens zijn zwervers thuisgekomen. Dat gun je iedereen. Dat gun je vandaag Oekraïners, dat gun je Syriërs, dat gun je Rohingya, de verdrevenen van Myanmar. Het grote visioen van de hoop blijft dat mensen thuis zullen komen in veiligheid en het leven kunnen vieren zonder dat er afgunstig of veroordelend naar hen gekeken wordt. Ik gun het onszelf, zo verschillend als wij zijn, dat wij ons, ondanks onze tekortkomingen, thuis zullen voelen aan de Tafel van de Heer, die in Gods licht het leven zelf symboliseert en elkaar met een open hart ontmoeten zullen, zonder argwaan of verwijt. Allemaal worden wij uitgenodigd om thuis te komen en feest te vieren, in het licht van onze Schepper.
Amen.

Uitzending en zegen

Voor mensen onderweg in het leven,
is er een gastvrij geestelijk huis dat wij delen.
Laten we het concreet vertalen op de plaats die ons gegeven is in het aanzien van elkaar,
in de waardering van elkaar en in het telkens weer samen vieren dat God goed is.

De genade van Jezus Christus,
de liefde van God,
de verbondenheid met de heilige Geest,
is met jullie allen.

Afbeelding: De terugkeer van de verloren zoon, olie op canvas, Bartolomé Esteban Murillo, 1667/1670

